

IMF:n neljännen sopimusartiklan mukainen Suomea koskeva vuoden 2008 konsultaatio
Yhteenveto loppulausunnosta
3.11.2008

Suomi ei ole irrallinen saareke. Vaikka Suomi kuuluukin taloudessa parhaiten menestyneiden EU-maiden joukkoon, sillä on edessään merkittäviä haasteita. Maailmanlaajuisen rahoituskriisin leviäminen vaikuttaa jo epäedullisesti taloudelliseen toimeliaisuuteen. Inflaatio on kiihtynyt samalla, kun suuret palkankorotukset ovat lisänneet energian ja elintarvikkeiden hintojen viimeaikaisen nousun kerrannaisvaikutusten riskejä. Kasvun arvioidaan vuonna 2009 hidastuvan ½ prosenttiin, kun kauppakumppanimaiden talouskehitys vaimenee ja kotimainen kysyntä supistuu. Näihin näkymiin liittyvä epävarmuus on samalla epätavallisen suuri. Pitemmällä aikavälillä väestön nopea ikääntyminen ja tuottavuuden hidastuminen uhkaavat kasvua ja julkisen talouden kestävyyttä samalla, kun valvonta joutuu koetukselle rahoitusmarkkinoiden lisääntyvän yhdentymisen myötä.

Suhdannenäkökuilmasta finanssipolitiikan jonkinasteinen rakenteellinen keventäminen on mahdollista. Kun työmarkkinat ovat kireät, kysyntää lisäävien toimien tehokkuus Suomen pienessä, avoimessa taloudessa on kuitenkin rajallinen. Lisäksi budjetin liikkumavara on säilytettävä siltä varalta, että maailmanlaajuinen kriisi vaatii julkisen talouden väliintuloa vaikeuksiin joutuneiden rahoituslaitosten pääomittamiseksi. Siksi olisi järkevää rajata finanssipolitiikan keventäminen ½ prosenttiin BKT:stä, mikä on vähemmän kuin budjetissa kaavailtu 1 % BKT:stä. Tärkeämpää kuin keventämisen suuruus on sen mitoittaminen siten, että epäedulliset vaikutukset julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusasemaan minimoidaan. Tämän vuoksi valtuuskunta hyväksyy toimet, joilla vähennetään vääristymiä – kuten ehdotetut työtulon verotuksen kevennykset, joilla edistetään työhön osallistumista – tai jotka voidaan toteuttaa ripeästi ja vetää takaisin nopeasti heti, kun kasvunäkymät paranevat (esimerkiksi infrastruktuuriprojektit, kuten asuntojen rakentaminen, joka on nopeasti toteutettavissa).

Keskipitkän aikavälin politiikkatoimet eivät edelleenkään riitä julkisen talouden kestävyuden varmistamiseksi pitkällä aikavälillä. Tämä varmistaminen edellyttää vuoden 2011 jälkeisenä aikana rakenteellisen perusjämaan jatkuvaa kohentamista vähintään 1½ prosentilla BKT:stä. Valtuuskunnan näkemyksen mukaan tämä vaje tulisi täyttää mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska se olisi toivottavaa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta ja jotta tarvittavan sopeutuksen laajuus pysyisi kohtuullisena. Kun julkinen kulutus on suhteellisen vahvaa, sopeutusten tulisi pääasiassa kohdistua menojen rajoittamiseen. Toimet, joilla hillitään julkisten palvelujen kysyntää ja vahvistetaan kilpailua näiden palvelujen tuotannossa, ovat keskeisessä asemassa pyrittäessä rajoittamaan kustannuksia palveluja vaarantamatta. Myös verouudistus ja eläkerahastojen tuottojen kasvaminen voivat edistää julkisen talouden kestävyyttä. Tässä yhteydessä ruuan arvonlisäveron leikkaus ei ole suotavaa, koska arvonlisävero kuuluu vähiten vääristymiä aiheuttaviin veroihin. Valtuuskunta suosittelee sen sijaan arvonlisäveroperustan laajentamista ja kansainvälisesti katsoen alhaisen kiinteistöveron nostamista.

Suomalaiset pankit ovat toistaiseksi suurelta osin säästyneet maailmanlaajuiselta rahoituskriisiltä. Luotonannon kasvu on kuitenkin hidastunut ja kannattavuus heikentynyt. Myös likviditeetti on kiristynyt, vaikka luottotappiot ja vakavaraisuus ovat edelleen terveellä pohjalla. Kotitalouksien velan kasvua, asuntojen hintojen laskua, rahoitusmarkkinoiden tapahtumia ja heikentyvän talouden vaikutusta järjestämättömiin lainoihin on seurattava tarkkaan. Valtuuskunta tukee viranomaisten toimia, joilla pyritään takaamaan pankkien jälleenrahoitustarve ja pääomittamaan pankkeja tarvittaessa, samoin kuin viranomaisten pyrkimyksiä parantaa talletussuojaan ja maiden väliseen rahoitusvalvontaan liittyvää eurooppalaista yhteistyötä ja yhdenmukaistamista. Sekä vakuutus- että eläkeyhtiöiden tuottokehitys on varsinkin lokakuussa 2008 ollut huomattavan negatiivista. Vaikka vakavaraisuuden vähimmäisvaatimukset on täytetty, marginaalit

ovat kaventuneet tuntuvasti, mikä korostaa tarvetta tehostaa finanssiryhmittymien valvontaa. Valtuuskunta kehottaa ensinnäkin harkitsemaan maksuperusteisten vaihtoehtojen käyttöönottoa ja toiseksi yhdistämään esimerkiksi julkisen sektorin rahastojen hallinto- ja sijoitustoimintoja mahdollisten skaalaetujen saavuttamiseksi.

Kun työkäisen väestön määrä pakostakin supistuu, työhönosallistumisastetta tulisi nostaa kasvupotentiaalin lisäämiseksi. Pyrkimykset lyhentää kolmannen asteen koulutukseen käytettävää aikaa, parantaa koulutusta ja vähentää työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia ja köyhyysloukkuja ovat edelleen ratkaisevan tärkeitä. Lisäksi tuottavuuden kohentamiseksi tarvitaan kilpailua lisääviä toimia etenkin talouden ns. suojatuilla sektoreilla.